

Bonaventūra (1217-1274 AD)

COMMENTARIA IN QUATTUOR LIBROS SENTENTIARUM MAGISTRI

PETRI LOMBARDI

Komentārs par Pētera Lombardieša četrām "Sentenču" grāmatām

Par tiem, kuri var ieņemt garīgo amatu De iis qui possunt suscipere ordines

Consequenter quantum ad secundum articulum quaeritur de possibilitate suscipiendi ordines, de qua quatuor quaeruntur. Primo quaeritur, utrum ad hoc, quod ab aliquo possit ordo recipi, requiratur sexus virilis, an femina possit suscipere. Secundo, utrum ad ordinis susceptionem necessarius sit usus rationis. Tertio, utrum necessaria sit indivisio carnis. Quarto, utrum necessaria sit conditio libertatis.

QUAESTIO I.

Utrum ad susceptionem ordinis requiratur sexus virilis.

Quantum ergo ad primum, quod sexus virilis requiratur, ostenditur:

1. Primo sic: nullus ordo potest conferri ei qui non habet naturalem possibilitem vel aptitudinem ad illum; nullus autem habet possibilitem ad ordinem, qui non habet aptitudinem ad tonsuram et coronam; et nullus ad hoc habet naturalem aptitudinem, quem decet semper habere velatum caput: si ergo solum virum per naturam decet orare capite non velato, mulierem autem velato capite, sicut dicitur primae ad Corinthios undecimo, quod et ipsa natura docet: ergo etc.

2. Item, nullus est possibilis ad ordines suscipiendos, nisi qui Dei gerit imaginem, quia in hoc Sacramento homo quodam modo fit Deus sive divinus, dum potestatis divinae fit particeps; sed vir ratione sexus est imago Dei, sicut dicitur primae ad Corinthios undecimo: ergo nullo modo mulier potest ordinari.

3. Item, in ordine spiritualis potestas datur ordinato; sed talis potestatis non est mulier susceptibilis, sicut dicitur primae ad Timotheum secundo: Mulierem in Ecclesia docere non permitto neque dominari in virum: ergo nec ordinis.

4. Item, ordines alii praeparant ad episcopatum, si quis bene in illis conversetur; sed episcopus sponsus est Ecclesiae: ergo cum mulier non possit ad episcopatum provehi, sed tantum vir, alioquin sponsus non esset Ecclesiae; ergo ad ordines antecedentes promoveri est tantum virorum.

Contra: 1. Iudicium quarto legitur, quod Debbora iudicavit Israel et ei praefuit: ergo videtur, quod mulieri competit potestas iudiciaria, maxime quando abundat in gratia: ergo et potestas sacerdotalis.

2. Item, in novo testamento videmus abbatissas, quibus committuntur collegia regenda: ergo videtur, quod eis committi debeat potestas absolvendi et ligandi: ergo pari ratione videtur, quod conferri posset eis ordo sacerdotalis.

3. Item, ordo sacerdotalis et alii respiciunt animam et non carnem; sed quantum ad animam non est distinctio sexus, immo ita imago Dei est mulier, ut vir: ergo aequa bene est susceptibilis ordinis.

4. Item, non est maior perfectio, quam sit status religionis, nec maior fortitudo, quam sit in perpessione martyrii; sed mulieres admittuntur tam ad religionem quam ad martyrium: ergo debent et possunt admitti ad ordinem sacrum.

Conclusio.

Mulieres nec de iure nec de facto ordines suscipere possunt.

Respondeo: Dicendum, quod communis hoc tenet opinio, quod mulieres ad sacros ordines admitti non debent. Nam expresse dicitur distinctione vigesima tertia: «Sacras Deo feminas vel monachas sacra vasa vel sacras pallas penes vos contingere et incensum circa altare deferre, perlatum est ad apostolicam Sedem, quae omnia vituperatione et

reprehensione plena esse, nulli recte sapientium est dubium. Quapropter huius sanctae Sedis auctoritate, ne pestis haec latius divulgetur, per omnes provincias abstergi citissime mandamus».

Et sic omnes consentiunt, quod promoveri non debent; sed utrum possint, dubium est. Sane quorundam opinio fuit, quod possunt, qui dicti sunt Cataphrygae, qui etiam non solum praemissis auctoritatibus innituntur, sed auctoritatibus adhaerent canonum et pro se adducunt, in quibus ostenditur, mulieres antiquitus ordines suscepisse. Dicitur enim Causa vigesima septima, quaestione prima: «Diaconissam ante annos quadraginta non debere ordinari, statuimus»; et in eadem quaestione: «Si quis rapuerit, vel sollicitaverit diaconissam»; et similiter distinctione trigesima secunda mentio fit de presbytera. — Sed certe, si attendatur quod dicitur distinctione trigesima secunda, Presbyteram etc., ibi ostenditur, quod presbyterae vocantur viduae et seniores et matronae; et ex hoc colligitur, quod diaconissae dicebantur quae communicabant cum diaconibus in legendis homiliis, quibus fiebat aliqua benedictio. Unde nullo modo credendum est, quod unquam secundum canones mulieres fuerint ad sacros ordines promotae. Et secundum saniorem opinionem et prudentiorem doctorum non solum non debent vel non possunt de iure, verum etiam non possunt de facto.

Et si quaeratur ratio huius, dicendum, quod hoc non venit tam ex institutione Ecclesiae quam ex hoc, quod eis non competit ordinis Sacramentum. In hoc enim Sacramento persona, quae ordinatur, significat Christum mediatorem; et quoniam mediator solum in virili sexu fuit et per virilem sexum potest significari: ideo possibilitas suscipiendi ordines solum viris competit, qui soli possunt naturaliter repraesentare et secundum characteris susceptionem actu signum huius ferre. Et ista positio probabilior est et multis auctoritatibus Sanctorum potest probari.

1. Ad illud ergo quod obiicitur de Debbora, dicendum, quod illa fuit potestas temporalis, non spiritualis. Mulieribus autem bene licet temporaliter dominari, sed non spirituali dominio, quod est signum, quod ille qui dominatur, gerit typum capitis Christi; quoniam ergo mulier non potest esse caput viri, ideo ordinari non potest.

2. Ad illud quod obiicitur de abbatissis, dicendum, quod non habent locum praelationis ordinariae, sed quasi loco abbatis sunt substitutae propter periculum cohabitandi cum viris; unde non possunt ordinarie absolvere nec ligare. Officium autem sacerdotale, vel etiam cuiuslibet ordinis, cui datur ordinarie potestas ista et ordo, significationem habet, quae non competit mulieri, quamvis regimen competit feminis.

3. Ad illud quod obiicitur, quod ordo respicit animam; dicendum, quod non respicit animam tantum, sed animam, ut est carni coniuncta, et hoc ratione significationis, quae consistit circa signum visibile, ac per hoc etiam circa corpus; et exsecutio et usus ordinis coniunctum respicit. Quoniam nec ordinis significatio nec etiam dispensatio sic competit mulieri, sicut superius probatum est; ideo patet illud.

4. Ad illud quod obiicitur de perfectione religionis et martyrii; dicendum, quod est perfectio, quae respicit gratiam gratum facientem, et huius aequa bene est susceptibilis mulier, ut vir; et est perfectio status, qui concernit aliquid gratis datum, et haec potest competere uni sexui, quamvis non competit alii; quia haec non tantum respicit quod est interius, sed etiam quod est exterius. Talis est perfectio ordinis, in qua est collatio potestatis, quam ostendit multiplex ratio mulieribus minime convenire.

Doctoris Seraphici S. Bonaventurae Opera omnia, Tomus IV, „Commentaria in quattuor libros Sententiarum Magistri Petri Lombardi”, MDCCCLXXXIX, p. 649-651.

<http://www.archive.org/stream/doctorisseraphic04bona#page/648/mode/2up>

Tālāk otrajā artikulā, kur tiek jautāts par iespēju saņemt garīgo amatu, ir četru veidu jautājumi. Pirmais jautājums – vai garīgā amata saņemšanai ir nepieciešams vīriešu dzimums, vai to var saņemt arī sieviete? Otrs – vai amata saņemšanai ir nepieciešamas prāta spējas? Trešais – vai ir nepieciešama miesas veselība? Ceturtais – vai ir nepieciešams brīvā stāvoklis?

Pirmais jautājums.

Vai garīgā amata saņemšanai nepieciešams vīrieša dzimums?

Kas attiecas uz pirmo, par to, ka ir nepieciešams vīrieša dzimums,
Iecina:

1. Vispirms jau tas, ka neviens šāds amats nevar būt uzticēts kādam, kurš uz to nav dabiski spējīgs un tam derīgs. Bet neviens nav spējīgs uz garīgo amatu, kas nav derīgs tonzūrai un kronim. Un neviens no tiem, kuriem vienmēr klājas būt ar apsegtu galvu, no dabas nav tam derīgs. Tā kā tikai vīrietim pēc dabas pieklājas lūgt ar neapsegtu galvu, bet sievietei – ar apsegtu, kā teikts 1. *Vēstulē korintiešiem* 11,5 un ko māca pati daba, tad... utt.
2. Vēl: neviens nevar saņemt garīgo amatu, ja viņš sevī nenes Dieva tēlu, jo šajā sakramentā cilvēks kaut kādā veidā kļūst par dievu vai dievišķu, kļūdams dievišķā spēka dalībnieks. Bet vīrietis pēc sava dzimuma būtības ir Dieva attēls, kā teikts 1. *Vēstulē korintiešiem* 11,7. Tātad sieviete nekādā ziņā nevar tikt ordinēta.
3. Vēl: piešķirot amatu, ordinētajam tiek dota garīga vara, bet sieviete nevar saņemt tādu varu, kā teikts 1. *Vēstulē Timotejam* 2,12: "Es nejauju sievietei draudzē mācīt, nedz arī valdīt pār vīru," tātad arī ne saņemt garīgo amatu.
4. Vēl: daži garīgie amati it kā sagatavo bīskapa amatam, ja kāds labi tajos darbojas. Bet bīskaps ir draudzes līgavainis. Tā kā sieviete nevar dabūt bīskapa amatu, bet tikai vīrietis, jo citādi bīskaps nebūtu draudzes līgavainis, tad šādos garīgajos amatos var iecelt tikai vīriešus.

Tam visam var iebilst šādi:

1. *Soģu grāmatā* 4,4ss Iasāms, ka Debora bija soģe Israēlā un pārvaldīja to. Tātad varētu šķist, ka sieviete ir piemērota soģes vara, sevišķi ja viņa ir žēlastības piepildīta, un tātad arī priestera vara.
2. Vēl: Jaunajā Derībā mēs redzam abates, kurām bija uzticēts pārvaldīt kopienas. Tātad varētu šķist, ka viņām vajadzētu būt uzticēti varai atraisīt un siet (Mt. 16,19). Tātad, ar prātu spriežot, varētu šķist, ka viņām būtu piešķirams arī priestera amats.
3. Vēl: priestera un citi garīgie amati attiecas uz dvēseli, nevis miesu, bet dvēselēm nav dzimumu nošķiruma. Un patiesi,

- sieviete ir tikpat lielā mērā Dieva tēls kā vīrietis. Tātad arī viņa var tikpat labi uzņemties garīgo amatu.
4. Vēl: nav nekā pilnīgāka par piederību reliģijai, nedz arī lielākas drosmes par asinsliecības izcīšanu. Taču sievietes tiek pielaistas gan pie reliģijas, gan asinsliecības. Tāpēc viņas pienākas un ir iespējams pielaist arī pie svētajiem garīgajiem amatiem.

Secinājums.

Sievietes nedz likumīgi, nedz faktiski nevar saņemt garīgo amatu.

Es atbildu:

Jāsaka, ka (Baznīcā) valda vispārējs atzinums, ka sievietes nav pielaižamas pie garīgajiem amatiem. Tas ir skaidri pateikts *Graciāna kodeksā* 23,25: "Līdz Apustuliskajam Krēslam ir nonākušas runas, ka Dievam svētītas sievietes un mūķenes pie jums aiztieki sakrālos traukus vai altārtērus, kā arī nēsā vīraku ap altāri. Neviens, kuram ir skaidrs prāts, nešaubās, ka tas viss ir nosodāms un noraidāms. Un tādēļ, lai šī sērga neizplestos vēl tālāk pa visām provincēm, mēs ar Svētā Krēsla autoritāti pavēlam, lai tā pēc iespējas drīzāk tiek iznīdēta."

Un tā visi ir vienisprātis, ka sievietes nedrīkst izvirzīt garīgajiem amatiem, bet par to, vai var tikt izvirzītas, vēl jāpārdomā. Daži patiešām ir uzskatījuši, ka var tikt izvirzītas, piemēram, tā sauktie katafrīgieši, kuri ne tikai balstījās uz agrākajām autoritātēm, bet arī turējās pie kanonu autoritātes un vilka uz savu pusi tos kanonus, kuros bija parādīts, ka senatnē sievietes ir saņēmušas garīgos amatus. Proti, *Graciāna kodeksā* 23. kanonā (27. temats, 1. jautājums) ir teikts: „Mēs esam noteikuši, ka diakoni nedrīkst iecelt amatā pirms 40 gadu sasniegšanas.” Un tajā pašā jautājumā: „Ja kāds novērsis uzmanību vai iztraucējis diakoni.” Un līdzīgi arī 32. sadaļā ir minēta prezbiterē.

Bet patiesi, ja pievērš uzmanību tam, kas 32. sadaļā ir teikts, „prezbiteri utt.”, tur ir parādīts, ka par prezbiterēm tika sauktas atraitnes, vecākas sievietes un cienījamās precētas sievas. Pēc šīs vietas var saprast, ka par diakonēm sauktas tās, kuras kopīgi ar diakoniem lasīja homīlijas un saņēma zināmu svētību. Tādēļ nekādā gadījumā nedrīkst domāt, ka saskaņā ar kanoniem sievietes jebkad būtu izvirzītas garīgajiem amatiem. Un, saskaņā ar mācīto vīru skaidro un prātīgo uzskatu, sievietes ne tikai nedrīkst, tas ir, likumīgi (*de iure*) nevar izvirzīt garīgajiem amatiem, bet tas nav iespējams arī faktiski (*de facto*).

Ja kāds meklē tam pamatojumu, tad jāsaka, ka tas nenāk tik daudz no Baznīcas mācības kā no tā, ka viņām nav piemērots garīgā amata sakraments. Šajā sakramentā iesvētītā persona simbolizē starpnieku Kristu, un, tā kā starpnieks bija tikai vīriešu dzimuma, tad arī tikai vīriešu dzimums var viņu simbolizēt. Tātad iespēja saņemt garīgo amatu ir piemērota tikai vīriešiem, kuri vienīgie var

dabiski pārstāvēt Kristu un, saņemot amata funkcijas, darbībā būt Kristus zīme. Šī nostāja ir ticamāka, un to var apstiprināt daudzu svēto autoritāte.

1. Par iebildumu ar Deboras piemēru jāsaka, ka tā bija laicīgā, nevis garīgā vara. Sievietēm patiešām ir atļauts valdīt laicīgi, taču ne ar garīgu varu, jo tam, kurš valda garīgi, ir jābūt par galvu, līdzīgi kā Kristum. Tā kā sievete nevar būt vīra galva, viņa arī nevar saņemt garīgo amatu.
2. Par iebildumu ar abašu piemēru, jāsaka, ka viņu amata vieta neietver ierasto (garīdznieka) pārākumu. Bet viņas ir kā aizstājējas abata amatā, jo ir bīstamība mūkenēm dzīvot kopā ar vīriešiem, tāpēc viņas nevar pēc sava amata atraisīt un siet. Bet priestera amatam un arī jebkuram citam garīgajam amatam, kuram ar ordināciju tiek dota šī vara un amats, ir iezīme, kas nav piemērota sievetei, lai gan pati valdīšana sievetei ir piemērota.
3. Par iebildumu, ka garīgais amats attiecas uz dvēseli, jāsaka, ka tas attiecas nevis tikai uz dvēseli, bet uz dvēseli savienojumā ar miesu un, būdams simbols, ietver arī redzamo zīmi, tātad arī ķermenī. Un garīgā amata pildīšana un praktizēšana attiecas uz šo savienojumu. Tā kā nedz tas, ko simbolizē garīgais amats, nedz tā pārvaldīšana nav piemērota sievetei, kā augstāk pierādīts, secinājums ir skaidrs.
4. Par iebildumu ar reliģijas un asinsliecības pilnību jāsaka, ka ir pilnība, kas saistīta ar svētdarošo žēlastību, un to vienlīdz labi var saņemt gan vīrietis, gan sievete. Un ir arī pilnības stāvoklis, kas attiecas uz kaut ko bez maksas dotu, un tas var būt piemērots vienam dzimumam, bet nepiemērots otram. Protī, tas ļem vērā ne tikai iekšieni, bet arī ārieni. Un tāds ir pilnīgums, kas piemīt garīgajam amatam, kurā ir sakopota vara, kas, kā parāda daudzi apsvērumi, sievietēm nav atbilstoša.